

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

EGZAMIN MATURALNY 2010

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM PODSTAWOWY

Klucz punktowania odpowiedzi

MAJ 2010

Zadanie 1. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Polityka – identyfikowanie kluczowych postaci polskiej sceny politycznej (I/6)
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. Bronisław Geremek
B. Władysław Bartoszewski
C. Jerzy Buzek

3 p. – za poprawne podanie imion i nazwisk wszystkich opisanych postaci. W zapisie nazwisk nie dopuszcza się błędów literowych (ortograficznych)

1 p. – za poprawne podanie imienia i nazwiska jednej postaci

Zadanie 2. (0–5)

Wiadomości i rozumienie	Spółeczeństwo polskie – rozróżnianie mniejszości narodowych i etnicznych (I/2)
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. trzy odpowiedzi spośród: Ormianie, Słowacy, Ukraińcy, Rosjanie
B. dwie odpowiedzi spośród: Łemkowie, Tatarzy, Karaimi

5 p. – za poprawne wymienienie wszystkich trzech mniejszości narodowych i dwóch etnicznych

1 p. – za poprawne podanie jednej mniejszości (narodowej lub etnicznej)

Zadanie 3. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – określanie kadencji wskazanych organów władzy (I/7)
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. 6 lat
B. 4 lata
C. 5 lat

3 p. – za podanie właściwego czasu trwania wszystkich kadencji

1 p. – za podanie właściwego czasu trwania jednej kadencji

Zadanie 4. (0–2)

Wiadomości i rozumienie	Życie społeczne – wskazywanie różnicy pomiędzy grupą społeczną a przypadkowym zbiorem osób (I/1)
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

Zdający podaje dwie odpowiedzi spośród:

- interakcje międzyludzkie
- świadomość wspólnoty
- podobny stosunek do wartości
- poczucie odrębności
- wspólne normy
- określone struktury
- wspólny cel
- trwanie

2 p. – za podanie dwóch właściwych cech odróżniających grupę społeczną od przypadkowego zbioru osób

1 p. – za podanie jednej właściwej cechy

Zadanie 5. (0–4)

Wiadomości i rozumienie	Polityka – wskazywanie twórców i zwolenników podanych doktryn politycznych I/6
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. Edmund Burke
- B. John Stuart Mill
- C. Eduard Bernstein
- D. Karol Marks

4 p. – za właściwe dobranie wszystkich postaci do doktryn politycznych

1 p. – za właściwe dobranie jednej postaci do doktryny politycznej

Zadanie 6. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Życie społeczne – rozpoznawanie postaw społecznych i typu społeczeństw I/1
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. Fałsz
- B. Prawda
- C. Prawda

3 p. – za poprawne określenie wszystkich zdań prawdziwych i fałszywych

1 p. – za poprawne określenie jednego zdania prawdziwego lub fałszywego

Zadanie 7. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Sądy i trybunały w Polsce – rozpoznawanie zasad, struktur, rozumienie podstawowych pojęć prawniczych I/10
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Fałsz
- B. Prawda
- C. Prawda

3 p. – za poprawne określenie wszystkich zdań prawdziwych i fałszywych

1 p. – za poprawne określenie jednego zdania prawdziwego lub fałszywego

Zadanie 8. (0–4)

Wiadomości i rozumienie	Organizacje i instytucje międzynarodowe – znajomość struktur Organizacji Narodów Zjednoczonych I/15
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Prawda
- B. Fałsz
- C. Prawda
- D. Fałsz

4 p. – za poprawne wskazanie wszystkich zdań prawdziwych i fałszywych

1 p. – za poprawne wskazanie jednego zdania prawdziwego lub fałszywego

Zadanie 9. (0–2)

Wiadomości i rozumienie	Prawa człowieka – rozpoznawanie praw i wolności politycznych I/11
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

A, C

2 p. – za pełną poprawną odpowiedź

1 p. – za podanie

- jednej poprawnej odpowiedzi
- dwóch odpowiedzi, w tym jednej poprawnej, np. A, D
- trzech odpowiedzi, w tym dwóch poprawnych, np. A, C, D

Zadanie 10. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Państwo – rozpoznawanie funkcji współczesnego państwa I/4
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

A. prawodawcza

B. socjalna

C. porządkowa

3 p. – za dobranie właściwej nazwy do każdej funkcji współczesnego państwa

1 p. – za dobranie właściwej nazwy do jednej funkcji współczesnego państwa

Zadanie 11. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – wskazywanie cech Konstytucji RP I/7
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

A. formalna

B. uchwalona i przyjęta w referendum

C. stała

3 p. – za wskazanie wszystkich właściwych cech Konstytucji RP

1 p. – za wskazanie jednej właściwej cechy Konstytucji RP

Zadanie 12. (0–2)

Wiadomości i rozumienie	Demokracja – rozpoznawanie zasad ustrojowych I/5
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

A. suwerenności narodu [suwerenności ludu, zwierzchnictwa narodu, zwierzchniej władzy narodu]

B. [demokratycznego] państwa prawa [państwa prawnego, praworządności, legalizmu, rządów prawa]

2 p. – za poprawne nazwanie wszystkich zasad ustrojowych

1 p. – za nazwanie jednej zasady ustrojowej

Zadanie 13. (0–4)

Wiadomości i rozumienie	Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – rozpoznawanie organów władzy I/7
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Sąd Najwyższy
- B. Prezydent Rzeczypospolitej [Prezydent RP; Prezydent Polski]
- C. Najwyższa Izba Kontroli
- D. Rzecznik Praw Obywatelskich

4 p. – za podanie właściwych nazw wszystkich opisanych organów państwa

1 p. – za podanie nazwy jednego organu państwa

Nie przyznajemy punktów za podanie skrótów, np. NIK.

Zadanie 14. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Sądy i trybunały w Polsce – rozpoznawanie struktur władzy sądowniczej I/10
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. sąd okręgowy
- B. Sąd Najwyższy
- C. Naczelny Sąd Administracyjny

3 p. – za podanie właściwych nazw wszystkich opisanych rodzajów sądów

1 p. – za podanie nazwy jednego rodzaju sądu

Nie przyznajemy punktów za podanie skrótów, np. NSA

Zadanie 15. (0–2)

Wiadomości i rozumienie	Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – znajomość zasad finansowania samorządu terytorialnego I/7
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. dochody własne
- B. dotacje celowe [z budżetu państwa]

2 p. – za poprawne podanie wszystkich sposobów finansowania jednostek samorządu terytorialnego

1 p. – za podanie jednego sposobu finansowania jednostek samorządu terytorialnego

Zadanie 16. (0–2)

Wiadomości i rozumienie	Obywatel wobec prawa – rozumienie zasad i znajomość struktur wymiaru sprawiedliwości I/12
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Janusz [Janusz K.]
- B. Instytut Pamięci Narodowej

2 p. – za podanie dwóch poprawnych odpowiedzi

1 p. – za podanie jednej poprawnej odpowiedzi

Zadanie 17. (0–3)

Wiadomości i rozumienie	Identyfikowanie kluczowych postaci międzynarodowej sceny politycznej I/15
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Martin Luther King
- B. Fidel Castro
- C. Charles de Gaulle

3 p. – za dobranie właściwych postaci do wszystkich podanych opisów

1 p. – za dobranie właściwej postaci do jednego opisu

Zadanie 18. (0–4)

Wiadomości i rozumienie	Organizacje i instytucje międzynarodowe – identyfikowanie podstawowych organizacji międzynarodowych I/15
-------------------------	--

Poprawna odpowiedź

- A. rok – 1957
Europejska Wspólnota Energii Atomowej [Euratom]
- B. rok – 1949
Organizacja Paktu [Traktatu] Północnoatlantyckiego [Pakt / Traktat / Sojusz Północnoatlantycki]

4 p. – za poprawne podanie wszystkich dat i pełnych polskich nazw organizacji

1 p. – za podanie jednego poprawnego elementu z punktu A lub jednego – z B

Zadanie 19. (0–4)

Wiadomości i rozumienie	Rozpoznawanie instytucji i organów Unii Europejskiej I/14
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

- A. Komisja Europejska
- B. Komitet Regionów
- C. Rada Unii Europejskiej
- D. Trybunał Sprawiedliwości [Europejski Trybunał Sprawiedliwości]

4 p. – za poprawne podanie nazw wszystkich opisanych instytucji lub organów Unii Europejskiej

1 p. – za poprawne podanie nazwy jednej instytucji lub organu Unii Europejskiej

Zadanie 20. (0–1)

Korzystanie z informacji	Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego II/2
--------------------------	--

Przykładowe poprawne odpowiedzi

- *Wśród osób uważających, że misja będzie skuteczna, większość popiera uczestnictwo w niej polskich żołnierzy.*
- *Wśród osób uważających, że misja nie będzie skuteczna, większość nie popiera uczestnictwa w niej polskich żołnierzy.*
- *Ocena skuteczności misji w Afganistanie ma zasadniczy wpływ na poparcie uczestnictwa w niej polskich żołnierzy.*

- *Ocena skuteczności misji nie jest jedynym czynnikiem decydującym o poparciu uczestnictwa w niej polskich żołnierzy [aż 25 % osób oceniających pozytywnie szanse na zaprowadzenie pokoju w Afganistanie nie popiera misji i aż 69 % osób niezdecydowanych, co do oceny skuteczności misji].*

1 p. – za przedstawienie jednego związku/zależności

Zdający: powinien przedstawić zależność, a nie wybrane dane

Uwaga: nie musi posługiwać się danymi liczbowymi; jeżeli przytoczy błędne dane liczbowe, nie przyznajemy punktu; pomylenie punktów procentowych i procentów obniża punktację.

Zadanie 21. (0–6)

Wiadomości i rozumienie	Rozumienie problemów współczesnego świata, znajomość: <ul style="list-style-type: none"> • organizacji terrorystycznych • mapy politycznej Europy I/16
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź

(0–2) IRA

nazwa: Wielka Brytania [Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej]

nr 4

(0–2) Frakcja Czerwonej Armii

nazwa: Niemcy [RFN]

nr 2

(0–2) ETA

nazwa: Hiszpania

nr 1

6 p. – za poprawne podanie

- nazw wszystkich państw, w których działały wymienione organizacje terrorystyczne
- wszystkich numerów, którymi oznaczono właściwe państwa na mapie

1 p. – za podanie jednego poprawnego elementu

Zadanie 22. (0–5)

Korzystanie z informacji	Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła narracyjnego, II/2 odróżnianie opinii od informacji o faktach II/3
--------------------------	--

Poprawne odpowiedzi

a) (0–3)

(0–1) Ocena / opinia

1 p. – za sformułowanie oceny: Nie [nie doprowadziły; nastąpiła eskalacja konfliktu]

0 p. – brak oceny / podanie niepoprawnej oceny

(0–2) Uzasadnienie

Uzasadnienie jest punktowane tylko wówczas, gdy zdający dokonał właściwej oceny.

Przykładowe odpowiedzi

- *Autor tekstu przytacza dane statystyczne świadczące o wzroście liczby zamachów bombowych [ataków na wojska, samobójczych zamachów].*
- *Utrzymuje się nielegalny handel opium, heroiną, bronią.*
- *Autor tekstu nie podaje żadnego pozytywnego faktu świadczącego o stabilizacji państwa.*
- *Autor powołuje się na wypowiedzi Afgańczyków, świadczące o braku stabilności w ich kraju.*

2 p. – za podanie dwóch poprawnie sformułowanych argumentów

1 p. – za podanie jednego poprawnie sformułowanego argumentu

0 p. – brak argumentów lub podanie niepoprawnych argumentów

b) (0–2)

Przykładowe odpowiedzi

- *Destabilizacja Afganistanu sprzyja wykorzystywaniu ekonomicznemu kraju.*
- *Szkodzenie interesom Zachodu.*

2 p. – za podanie dwóch właściwych powodów

1 p. – za podanie jednego właściwego powodu

0 p. – brak odpowiedzi lub podanie dwóch niepoprawnych odpowiedzi

Zadanie 23. (0–7)

Korzystanie z informacji	Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego II/2
Tworzenie informacji	Rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej III/3

Poprawne odpowiedzi

a) (0–3)

Przykładowa odpowiedź

W 2000 roku w porównaniu do roku 1993 badani w coraz większym stopniu przenoszą odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego na siebie samych i władze lokalne, a w mniejszym obarczają tym obowiązkiem władze centralne i wojewódzkie.

3 p. – za przedstawienie jednej spośród podanych odpowiedzi

- poprawne określenie trzech (lub więcej) zmian
- poprawne wymienienie podmiotu najczęściej wskazywanego przez respondentów i podanie dwóch właściwych zmian
- podanie ogólnej tendencji zmian

2 p. – za przedstawienie jednej spośród podanych odpowiedzi

- poprawne określenie dwóch zmian
- poprawne wymienienie podmiotu najczęściej wskazywanego przez respondentów i podanie jednej właściwej zmiany

1 p. – za przedstawienie jednej zmiany lub poprawne wymienienie podmiotu najczęściej wskazywanego przez respondentów

0 p. – gdy zdający nie spełni powyższych wymagań

b) (0–4)

(0–2) władze gminy

Przykładowe odpowiedzi

- Budowa [pozyskanie środków na budowę] infrastruktury proekologicznej [oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, pojemniki do segregowania śmieci].
- Tworzenie [pozyskiwanie środków na tworzenie] specjalnych stref chronionych na terenie gminy.
- Działania kształtujące proekologiczne postawy.

2 p. – za podanie dwóch właściwych działań

1 p. – za podanie jednego właściwego działania

0 p. – brak odpowiedzi lub podanie dwóch niewłaściwych działań

(0–2) mieszkańcy gminy

Przykładowe odpowiedzi

- Korzystanie z energooszczędnych urządzeń elektrycznych [oświetlenia].
- Segregowanie śmieci.
- Przestrzeganie prawa chroniącego środowisko naturalne, np. zakazu wywożenia śmieci do lasu.

2 p. – za podanie dwóch właściwych działań

1 p. – za podanie jednego właściwego działania

0 p. – brak odpowiedzi lub podanie dwóch niewłaściwych działań

Zadanie 24. (0–7)

Korzystanie z informacji	Budowanie wniosków na podstawie analizy źródła statystycznego; II/2 Wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń i procesów politycznych oraz społeczno-ekonomicznych II/5
Wiadomości i rozumienie	Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – znajomość zasad systemu wyborczego I/7

A. (0–1)

Poprawna odpowiedź

62,70 [%]

1 p. – za poprawne przytoczenie danych

B. (0–3)

Przykładowa odpowiedź

W pierwszej turze wyborów żaden z kandydatów nie otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów, zorganizowano więc drugą turę wyborów.

3 p. – za podanie odpowiedzi zawierającej dwa elementy: informację, że odbyły się dwie tury wyborów oraz pełny opis zasady

2 p. – za podanie odpowiedzi zawierającej dwa elementy, ale zasada została przytoczona w sposób niepełny

1 p. – za podanie

- odpowiedzi zawierającej tylko jeden element, np. *Odbyły się dwie tury wyborów.*
- odpowiedzi zawierającej dwa elementy, ale zasada została przytoczona błędnie

0 p. – gdy zdający nie spełni powyższych wymagań

C. (0–3)

(0–1) Porównanie

Przykładowe odpowiedzi

- *Obywatele polscy znacznie liczniej wzięli udział w referendum unijnym niż w wyborach do Parlamentu Europejskiego.*
- *Większość Polaków wobec wyborów do Parlamentu Europejskiego pozostała bierna, a wobec referendum unijnego aktywna [wzięła udział w głosowaniu].*
- *Frekwencja w referendum była wyższa.*

1 p. – za poprawnie sformułowany wniosek

Uwaga: zdający nie musi przytaczać danych liczbowych. Jeżeli poda błędne dane, nie przyznajemy punktu.

(0–2) Wyjaśnienie

Przykładowe odpowiedzi

Frekwencja w referendum

- *Jego wyniki miały zdecydować o przyszłości polskiego państwa.*
- *Miało charakter rozstrzygający w ważnej dla obywateli sprawie.*
- *Zostało poprzedzone rozległą kampanią informacyjną i propagandową, zachęcającą do uczestnictwa.*
- *Trwało dwa dni, aby jak najwięcej wyborców mogło wziąć w nim udział.*

Frekwencja w wyborach

- *Ogólna niechęć obywateli do wyborów parlamentarnych.*
- *Mała wiedza na temat zasad działania i konstrukcji struktur unijnych.*
- *Brak zaufania do polskich elit politycznych.*

2 p. – za logiczne skomentowane frekwencji w referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej oraz frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1 p. – za skomentowanie frekwencji tylko w jednym rodzaju głosowania albo w dwóch rodzajach głosowania, ale komentarz zawiera błąd merytoryczny

0 p. – brak odpowiedzi, popełnienie więcej niż dwóch błędów merytorycznych, lub gdy wypowiedź jest nielogiczna

Uwaga: punkty za wyjaśnienie przyznajemy tylko wówczas, gdy porównanie zostało wykonane poprawnie.

Zadanie 25. (0–15)

Tworzenie informacji	Formułowanie i uzasadnianie własnego stanowiska w sprawach publicznych III/2
----------------------	--

Szukając sposobów podwyższenia frekwencji wyborczej w Polsce, zaproponowano wprowadzenie przymusu uczestnictwa obywateli polskich w wyborach parlamentarnych, prezydenckich, samorządowych, do Parlamentu Europejskiego oraz w referendach.

Ustosunkuj się do tej propozycji. Podaj argumenty i kontrargumenty. Rozważ inne niż przymus wyborczy działania, które mogłyby zwiększyć zainteresowanie obywateli życiem politycznym kraju.

(0–1) Zajęcie stanowiska

(0–4) Argumenty

(0–4) Kontrargumenty

(0–4) Przykłady innych działań

Punkty za argumenty, kontrargumenty i przykłady działań przyznajemy według tej samej zasady.

4 p. – za podanie dwóch lub więcej argumentów, logicznie uzasadnionych i poprawnych merytorycznie

3 p. – jeżeli zdający spełni jedno z wymienionych wymagań:

- poda dwa właściwe argumenty lub więcej oraz je uzasadni. W uzasadnieniu wystąpią usterki logiczne lub merytoryczne
- wymieni jeden logicznie i merytorycznie uzasadniony argument, a pozostałe argumenty tylko wymieni [bez podania uzasadnienia]

2 p. – jeżeli zdający spełni jedno z wymienionych wymagań:

- poda jeden logicznie i merytorycznie uzasadniony argument
- wymieni dwa lub więcej argumentów bez uzasadnienia (lub z błędnym uzasadnieniem)

1 p. – jeżeli zdający wymieni właściwy argument i go uzasadni, ale w uzasadnieniu wystąpią usterki logiczne lub merytoryczne

0 p. – jeżeli zdający nie wymieni argumentów lub wymieni jeden argument bez uzasadnienia lub uzasadnienie argumentu zawiera błędy merytoryczne / logiczne.

(0–1) Język wypowiedzi: styl, gramatyka, ortografia

1 p. – za pracę napisaną językiem w pełni komunikatywnym.

(0–1) Kompozycja pracy

1. p. – za uporządkowany, logiczny wywód, np. praca zawiera wstęp, rozwinięcie, podsumowanie.

Przykładowe argumenty za przymusem wyborczym

Przymus wyborczy może

- *zwiększyć zainteresowanie życiem politycznym kraju, ponieważ przynajmniej część wyborców będzie chciała poznać kandydatów i ich programy*
- *skłonić większą liczbę obywateli do ustosunkowania się do ważnych kwestii społecznych czy politycznych*
- *skłonić obywateli do wzięcia odpowiedzialności za losy kraju (zwiększyć świadomość obywatelską).*

Przykładowe argumenty przeciw przymusowi wyborczemu

Przymus wyborczy

- *łamie konstytucyjne prawa i wolności*
- *grozi dewaluacją wartości demokratycznych*
- *zwiększa niebezpieczeństwo dokonywania nieprzemyślanych wyborów*
- *może wywołać odwrotny efekt – bunt, niechęć, a nie wzrost zaangażowania w życie kraju.*

Przykłady innych działań

- *głosowanie dwudniowe*
- *wydłużony czas pracy lokali wyborczych*
- *głosowanie przez pełnomocników*
- *głosowanie przez Internet*
- *zorganizowanie bezpłatnego transportu do lokali wyborczych*
- *propagowanie udziału w wyborach*
- *podniesienie poziomu kultury politycznej.*